

T. B. M. M. (S. Sayısı : 118)

1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/493)

T.C.

Başbakanlık

11 . 10 . 1988

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/101-2146/01621

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 28.7.1988 tarihinde kararlaştırılan «1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal
Başbakan

G E R E K Ç E

1567 sayılı Kanununun 3196 sayılı Kanunla değiştirilen 3 üncü maddesinde;

a) Kanununun 1 üncü maddesine göre alınan kararlara aykırı davranışta bulunan gerçek ve tüzelkişiler,

b) Bir defaya mahsus olsa dahi :

1. Her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere tavassut edenlerden, bu muamelelerinden doğan alacaklarını; Kanununun 1 üncü maddesi uyarınca çıkarılacak kararlardaki hükümlere göre ve bu kararlarda tayin edilen müddetler içinde memleketeye getirmeyenler,

2. İthalat ve ihracatla diğer işlerinde döviz veya Türk Parası kaçırmak (kastıyla muvazaalı muamelelerde bulunanlar veya bu nevi muamelelere teşebbüs edenler,

hakkında eşya ve kıymetlerin değerine göre yüzbin liradan onmilyon liraya kadar para cezasına hükümlenmesi belirtilmiştir .

Ancak Türk Ceza Kanununun 119 uncu maddesi «yalnız para cezasını gerektiren bir suçun ... faili ... para cezası(nın) aşağı ve yukarı hadleri gösterilmiş ise aşağı had-dini ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz» hükmünü içerdiğinden yüzbin lira para cezası süresi içinde yatırıldığında, kamu davası açılmamaktadır.

Gerek Kanunun 1 inci maddesinde sayılan kıymetlerin izinsiz olarak yurtdan çıkarılması veya yurda sokulması (döviz ve altın kaçakçılığı), gerek ihrac edilen mal bedellerinin ve ithalat işlemlerinden doğan alacakların yurda getirilmemesi halinde kaçırılan veya yurda getirilmeyen kıymetlerin rayiç bedelleri çok yüksek dahi olsa ilgililerce yüzbin lira ödenmesi durumunda cezai takibat yapılamaması, suç ile ceza arasındaki uygunluğun ve cezanın önleyici niteliğinin ortadan kalkmasına yol açmaktadır.

Diğer taraftan Kanunun Ek 4 üncü maddesinde «hükmi şahıslara hükmedilecek» para cezalarının 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği hükme bağlanmış olup hakiki şahıslar hakkında hükümlenilecek para cezaları ile 1567 sayılı Kanuna istinaden çıkarılan karar ve tebliğler uyarınca tahsili gereken alacakların (me-sela kur farkları) 6183 sayılı Kanuna göre tahsil edileceği konusunda herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu sebeplerle;

1. Meri Kanuna göre yüzbin ile onmilyon lira arasında olan para cezasının :

a) Usul ve şekle ilişkin suçlardan beşmilyon ile ellimilyon liraya,

b) Kanunun 1 inci maddesinde sayılan kıymetlerin izinsiz olarak yurda sokulması veya yurtdan çıkarılması, ihracat, ithalat ve diğer işlemlerde döviz kaybına yol açılması halinde, kaçırılan veya kaybına sebebiyet verilen kıymetin rayiç bedeline kadar, teşebbüs halinde (ihracat işlemlerinde malın gerçek değerinden daha az, ithalat işleminde ise daha fazla beyanda bulunularak ihracat ve ithalata teşebbüs edilmesi gibi) ise rayiç bedelin yarısına kadar,

artırılması,

2. Rayiç bedelin, suç tarihinde geçerli kur uygulanarak tesbiti ve 1213 sayılı Vergi Usul Kanununun 3239 sayılı Kanunla değişik 1112 nci maddesinde yer alan hükme paralel olarak suç tarihi ile mahkeme kararının tebliğ tarihi arasındaki süre için gecikme faizi uygulanması,

3. Gerçek ve tüzelkişiler hakkında hükümlenilecek para cezaları ile bu Kanunun 1 inci maddesine dayanılarak alınan kararlar uyarınca tahsili gereken alacaklar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmasının sağlanması,

amacıyla bu Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/493

3.11.1988

Karar No. : 29

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Devlet Bakanı Sayın Yusuf Bozkurt Özal'ın, Adalet, Maliye ve Gümrük bakanlıkları ile Merkez Bankası ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla Komisyonumuzca incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelerine geçilmesi kabul edilmiş ve tasarı üzerinde yapılan değişiklik ve ilaveier aşağıda açıklanmıştır.

1. Gecikme faizinin hesaplanmasında esas alınacak sürenin bitiş tarihi tebliğ tarihi olarak alındığında, Tebligat Kanunu hükümleri çerçevesinde yapılacak olan tebliğin ilgiliye tebligat tarihinin tespiti güç olduğundan itirazlara yol açabilecektir. Tebligat yapılmakla beraber ilgili gecikme faizini ödemekten kaçınılabilir. Bu durum, tahsil edilecek gecikme faizi miktarının belli bir tarih itibarıyla dondurulmasına sebep olacaktır. Bu mahsurların giderilmesi amacıyla Tasarının çerçeve 1 inci maddesi ile değiştirilen 20.2.1930 Tarihli ve 1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanununun 7.5.1985 Tarihli ve 3196 Sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesinin (c) bendinin ikinci fıkrasındaki «mahkeme kararının tebliği» ibaresi «tahsil» şeklinde değiştirilmiş, (a) bendinin 2 nci fıkrasındaki para cezalarının önüne açıklık getirmek üzere «ağır» kelimesi eklenmiştir.

2. Tasarının 2 nci maddesi aynen benimsenmiştir.

3. Halen süresi içinde yurda getirilmemiş bulunan 450-500 Milyon A.B.D. doları civarında ihracaat dövizleri mevcuttur.

Meri Kambiyo Mevzuatı hükümlerine göre; yurda getirilmesi zorunlu dövizlerin Mevzuat'ta belirlenen sürelerden sonra yurda getirilmeleri halinde, yurda getirilmeleri gerekli tarih ile getirilerek bir bankaya satıldıkları tarihe göre hesaplanan kur farkları, 86/11282 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı hükümleri çerçevesinde Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonuna devredilmektedir.

Tahsil edilip Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonuna devirleri gereken bahis konusu dövizlere ait kur farkları, aynı zamanda ilgilileri açısından haksız bir iktisap niteliğinde de bulunmaktadır.

Bu bakımdan;

a) Süresi içinde henüz yurda getirilmemiş bulunan bahis konusu dövizlerin ilgililerine 30 gün süre tanınarak bu dövizlere ait açık taahhüt hesaplarının kapatılması,

b) Bu tarihe kadar getirilmemeleri halinde verilen süre içinde getirilmiş oldukları varsayılarak getirilmeleri gereken tarih ile verilen süre arasındaki kur farklarının ilgililerden 6183 sayılı amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca tahsilinin temini,

Amaçlarıyla tasarıya bir geçici madde eklenmiştir.

4. Tasarının yürürlüğe ilişkin 3 üncü ve yürütmeye ilişkin 4 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan
Alpaslan Pehlivanlı
Ankara

Sözcü
A. Reyhan Sakallıoğlu
Sakarya

Üye
Abdullah Ulutürk
Afyon

Üye
Hasan Namal
Antalya

Üye
Ahmet Ersin
İzmir

Üye
Güneş Gürseler
Tekirdağ

Başkanvekili
İhsan Nuri Topkaya
Ordu

Kâtip
Gökhan Maraş
Kırşehir

Üye
Kâmil Ateşoğulları
Ankara

Üye
Hasan Tanrıöver
Gaziantep

Üye
Murat Başesgioğlu
Kastamonu

Üye
Muhittin Karaman
Gümüşhane

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 20.2.1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun 7.5.1985 tarihli ve 3196 sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 3. — a) Bakanlar Kurulunca 1 inci maddeye göre alınan kararlara aykırı hareket eden veya bu kararlardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmeyen gerçek ve tüzelkişiler beş milyon liradan elli milyon liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Ancak, karara aykırı fiil 1 inci maddede yazılı kıymetlerin izinsiz olarak yurttan çıkarılması veya yurda sokulması mahiyetinde ise eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar, teşebbüs halinde bu bedelin yarısı kadar para cezasına hükmolunur. Yakalanan eşya ve kıymetler, fiil teşebbüs derecesinde kalsa dahi, müsadere olunur. Yakalanamadığı için müsadere edilemeyen eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar para cezasına hükmolunur.

b) Bir defaya mahsus olsa dahi her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1 inci maddeye göre alınan kararlardaki hükümlere göre ve bu kararlarda tayin edilen süreler içinde yurda getirmeyenler ile ithalat, ihracat ve diğer işlerinde döviz veya Türk Parası kaçırmak kasdıyla muvazaalı işlemlerde bulunanlar yurda getirmekle yükümlü oldukları veya kaçırdıkları kıymetlerin rayiç bedelinin bir misli ağır para cezasıyla cezalandırılırlar. İthalat, ihracat ve diğer işlerinde döviz veya Türk Parası kaçırmak kasdıyla muvazaalı işlemlere teşebbüs edenler hakkında hükmolunacak para cezası kaçırılmaya teşebbüs edilen kıymetin rayiç bedelinin yarısından az olamaz.

c) Bu madde uygulamasında dövizlerin rayiç bedelinin tespitinde, suç tarihinde geçerli döviz alış kurları uygulanır.

Hükmolunacak para cezasına, suç tarihi ile mahkeme kararının tebliğ tarihi arasındaki süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında, para cezası ile birlikte tahsil olunmak üzere, gecikme faizi uygulanır. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri nazara alınmaz.

d) Yukarıdaki bentlerde yazılı suçların tekrarı halinde verilecek cezalar iki kat olarak hükmedilir.»

MADDE 2. — 20.2.1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun Ek 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Ek Madde 4. — Bu Kanuna göre gerçek ve tüzelkişiler hakkında hükmolunacak para cezalarıyla 1 inci maddeye göre alınan kararlar uyarınca tahsili gereken alacaklar hakkında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır.»

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

**1567 Sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun
Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı**

MADDE 1. — 20.2.1930 tarihli ve 1567 sayılı Türk Parasının Kıymetini Koruma Hakkında Kanunun 7.5.1985 tarihli ve 3196 sayılı Kanunla değişik 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 3. — a) Bakanlar Kurulunca 1 inci maddeye göre alınan kararlara aykırı hareket eden veya bu kararlardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmeyen gerçek ve tüzelkişiler beş milyon liradan elli milyon liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Ancak, karara aykırı fiil 1 inci maddede yazılı kıymetlerin izinsiz olarak yurttan çıkarılması veya yurda sokulması mahiyetinde ise eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar, teşebbüs halinde bu bedelin yarısı kadar ağır para cezasına hükmolunur. Yakalanan eşya ve kıymetler, fiil teşebbüs derecesinde kalsa dahi, müsadere olunur. Yakalanamadığı için müsadere edilemeyen eşya ve kıymetlerin rayiç bedeli kadar ağır para cezasına hükmolunur.

b) Bir defaya mahsus olsa dahi her türlü mal, kıymet, hizmet ve sermaye ithal ve ihraç edenler veya bu işlere aracılık edenlerden bu işlemlerinden doğan alacaklarını 1 inci maddeye göre alınan kararlardaki hükümlere göre ve bu kararlarda tayin edilen süreler içinde yurda getirmeyenler ile ithalat, ihracat ve diğer işlerinde döviz veya Türk Parası kaçırmak kasdıyla muvazaalı işlemlerde bulunanlar yurda getirmekle yükümlü oldukları veya kaçırdıkları kıymetlerin rayiç bedelinin bir misli ağır para cezasıyla cezalandırılırlar. İthalat, ihracat ve diğer işlerinde döviz veya Türk Parası kaçırmak kasdıyla muvazaalı işlemlere teşebbüs edenler hakkında hükmolunacak para cezası kaçırılmaya teşebbüs edilen kıymetin rayiç bedelinin yarısından az olamaz.

c) Bu madde uygulamasında dövizlerin rayiç bedelinin tespitinde, suç tarihinde geçerli döviz alış kurları uygulanır.

Hükmolunacak para cezasına, suç tarihi ile tahsil tarihi arasındaki süreler için 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında, para cezası ile birlikte tahsil olunmak üzere, gecikme faizi uygulanır. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri nazara alınmaz.

d) Yukarıdaki bentlerde yazılı suçların tekrarı halinde verilecek cezalar iki kat olarak hükm edilir.»

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan

28 . 7 . 1988

T. Özal

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Devlet Bakanı

K. İnan

Devlet Bakanı

A. Bozer

Devlet Bakanı

Y. B. Özal

Devlet Bakanı

A. Kahveci

Devlet Bakanı

M. Yazar

Devlet Bakanı

C. Çiçek

Adalet Bakanı

M. Topaç

Millî Savunma Bakanı

E. Vuralhan

İçişleri Bakanı

M. Kalemli

Dışişleri Bakanı

A. M. Yılmaz

Maliye ve Gümrük Bakanı

A. K. Alptemoçin

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

H. C. Güzel

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

N. Kitapoğlu

Ulaştırma Bakanı

E. Pakdemirli

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

İ. Aykut

Sanayi ve Ticaret Bakanı

Ş. Yürür

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan V.

K. Oksay

Kültür ve Turizm Bakanı

M. T. Titiz

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

«GEÇİCİ MADDE. — Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce ticarî amaçlarla ihraç edilen ve süresinde yurda getirilmemiş olan mal bedeli dövizlerin, bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren otuz gün içinde yurda getirilerek bir bankaya satılması halinde cari alış kurundan alımları yapılır.

Verilen süre içinde yurda getirilmeyerek bankalara satışı yapılmayan açık tahhüt hesaplarına ait dövizlerle ilgili olarak, bu dövizlerin, 1 inci maddeye göre çıkarılan kararlar uyarınca yurda getirilmeleri gereken tarihteki kur ile verilen sürenin son günündeki kura göre hesaplanacak kur farkları ilgililerden, 6183 sayılı Kanuna göre tahsil olunur.

Yukarıdaki fıkralara göre alımı yapılan döviz ve kur farkları ile ilgili açık tahhüt hesapları kapatılır.»

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

